

KEŞAN VE ÇEVRESİNDE BEKTAŞI KÖKENLİ TOPLULUKLAR .

Refik Engin

Edirne'nin Keşan civarı tekke ve yatırları yanı sıra Bektaşî kökenli topluluklarca da iskan yeri olmuştur. Bektaşî kökenli toplumların bulunduğu yerlerde , Sünni toplumlarında bulunduğunu görmekteyiz. Pek çok yerleşim yerlerinde eski inançlarını unuttuklarını tespit ettik. Bektaşî olmak için Bektaşî kökenli olmak yeterli değildir . Çünkü Her kez hür iradesi ile Bektaşî olabilir ama Bektaşî doğulmaz. Esasında Edirne ili sınırları içinde hayli Bektaşî kökenli yerleşim olması nedeniyle sadece Keşan ,İpsala ve Uzunköprü ilçeleri ve köyleri listeye alınmıştır . Bunlara ilave olarak Edirne ili içinde bulunan inanç guruplarından, Tekirdağ iline bağlı Malkara,Şarköy, Kumbağ ,Mürefte ,Şarköy ilçeleri ve köylerinin de olması nedeni listemize aldık. Aşağıda adları verilen tüm yerleşim yerleri halk arasında 93 harbi diye bilinen 1877 Osmanlı-Rus Savaşından 1938 yılına kadar yerleşimler olmuştur . Tespit ettiğimiz yerleşim yeri 53 adettir. Bunların 3 tanesi ilçe merkezi kalanı ,ilçeye bağlı köylerdir. Genelde yerleşimler toplu halde aynı inanç guruplarının yanı sıra diğer inançlarında yerleştiği görülmüştür . Keşan ve civarına yerleşmiş olan inanç guruplarından tespit ettiğimiz olanları şunlardır .

Kayalar Türkmenleri , Kızıl Deli Sultanlılar ,Langazalılar , Sarı Keçe Türkmenleridirler. Daha evvel bu yörelerde var olan inanç toplulukları burada incelenmemiştir.

Var olan Bektaşî guruplarını ,Balım Sultan evveli ve Balım Sultan sonrası Bektaşî'si olarak inceleyeceğiz.

1.Balım Sultan evveli Bektaşiler .Kızıl deli Sultan Bektaşiliği,
2.Balım Sultan Bektaşileri. Kayalar Türkmenleri , Langazalılar ,ve Sarı Keçe Türkmenleridirler.

1.Seyyit Ali Kızıldeli Yolu Erkanına Bağlı Olanlar. **Er Oğlu Kavmi (Eroğulları)**

Trakya'da en büyük sayıca kalabalık olan Seyit Ali Sultan'a bağlı Kızıldeli topluluğudur. Bu kabileye verilen bu ad sadece Mehmet Eröz'ün Alevilik ve Bektaşilik eserinde rastladık. Kabilenin pek çok mensubuna kabilenin adı sorulduğunda bilmediğini söylediler. Seyit Ali Sultan döneminde belli bir zaman tüm kabilenin tamamı Dimetoka' da Kızıldeli tekkesinde bir yerde tek tarikatlı olarak bulunan kabilenin zamanla o dönemin şartlarına göre bir kısmı Bulgaristan'ın Alvanar, Veletler ve Küçükler köylerine yerleştirilmişler. Seyit Ali Sultan Dergahını Yunanistan'ın Dimetoka yöresinde Kızıldeli nehri kıyısına yerleşmiş. Kızıldeli nehri hem kabileye hem de Seyit Ali Sultana lakap olarak kalmıştır.

Bilindiği gibi Seyit Ali Sultan Hacı Bektaşî Velinin Suluca Karaca Höyükte ki dergahında aşçı postunda oturan ve aşçılık hizmetlerini yürüten bir mürşittir. Bir sabah görevinin başına geç gelir .Ocağı yakıp kazanı ateşe koyar. Bu sırada Hacı Bektaşî Velinin dergaha geldiği görünür. Fakat aş henüz pişmemiştir. Seyit Ali Sultan hemen ayaklarını kazanın altındaki ateşe sokar ve aş hemen kaynama başlar .Bu durumu gören Hacı Bektaş Veli “ Bir postta iki aslan oturmaz “ der ve Seyit Ali Sultanı şimdiki Rumeli olan Yunanistan'ın Dimetoka kentine atar. Seyit Ali Sultan emir olunan yere gider.¹

Bu gün Dimetok'a da Aşağı tekke ve yukarı tekke diye iki makam vardır. Seyit Ali Sultanın türbesi Yukarı tekke de olup bakımlı ve ziyarete açıktır .Söylentiye göre bu iki tekke de aynı anda yapılan cemleri Seyit Ali Sultan yönetirmiş. Ancak müritleri bu olgudan habersizmişler. Seyit Ali Sultan Hakka yürüdüğünde Yukarı tekkeden bir gözcü haber

¹ Nejat Birdoğan .1.Türk kültürü ve Hacı Bektaşî Veli sempozyumu bildirileri. Syf. 80

vermek için çıkarılır. Aynı anda aşağı tekmeden bir gözcü çıkarılır. Gözcüler iki tekkenin yarı yolunda karşılaşmışlar. Birbirlerine nereye gittiklerini sormuşlar Her ikisi de Pirin göçündüğünü söyler söyleme düşüp Hakk'a yürümüşler. Sonradan iki gözcünün bedenlerini müritleri göçündükleri yere sırlarlar. Orada halen iki mezar olup ziyaretgahtır .Bu olayın sırrı çok uzun yıllar sonra çözülmüş ve her iki tekke de cem yönetenin Seyit Ali olduğu anlaşılmış.²

1927 yılında Seyit Ali Sultan KIZILDELİ VAKFINA bağlı 24 parça köyün isimleri şu şekildedir.

1.Kanberler 2.Ahlatçı köy 3.Yılanlı 4 Karaören 5 Kütüklü 6 Mesimler 7.Encek köy 8.Kirezli 9. Dervent 10 .Armutlu. 11 Aşağı tekke 12Ömerler 13 Pir pınarları 14 .Hacı Bağlı 5 .Sarp dere16 Maskarla 17 İmanlar18 .Elebiler 19 Sucahla20 .Büyük Dervent 21.Seçek sırtı22. Horasan Karısı23.Ballıkaya24. Cuva kuru25.Aşağı mahalle26 .Kuş pınarı.27. Yazılı taş'tır .³

Bu listeye ilave olarak Kuşanlar ve onun yakınında Kuşanlar' a bağlı olan Çilingirler bulunmaktadır. Yine Bulgaristan'ın Kırcaali yöresinden Bakılar,Yunus Ören,Öbür ören,Orta köyleri vardır .

Seyit Ali Sultan ile kısa şu bilgileri aşağıda göstereceğimiz kayıtlar için gerekli gördük.

Asıl adı İbrahim olan ,babası tarafından İbrahim Seydi diye çağrılan Seyit Ali Sultan ,Timurtaş ve Kızıldeli olarakta anılmaktadır.1356 yılında Osmanlı kuvvetlerinin Çanakkale Boğazından Rumeli'ye geçmesinde Orhan Gazinin oğlu Süleyman Paşanın yanındadır. Orduda ki görevi bilinmemektedir .Daha sonra Dimetoka 'da Seyit Ali Sultan Tekkesini kurmuştur .Doğum tarihi 1310 Hakka yürümesi 1402 olarak verilmiştir.⁴

Kızıldeli ehli kolu tarikat liderlerini Balım Sultanlılar gibi ehli olanlardan seçiyorlar. Hala bu toplumun tümünü temsil eden bir lider seçemediklerini görüyoruz.

Kızıldeli ocağında halen AREN olarak adlandırılan bir topluluk da vardır. Bu toplumun aslında Pomaklardan⁵ oluşan bir gurup olduğu söylenmektedir.

Halk arasında Aren sözcüğü AHREN olarak ta bilinmektedir. Bu kelimenin Bulgarca da Çalışkan anlamında bir kelime olduğunu yine Pomak kökenli kişiden öğrenmiştim.

Bize yazılı olarak bilgi veren Hakkı Çilingir Kızıldeli Sultan tekkesinde ve Trakya'da 56 adet belirlenmiş Kızıldeli ye bağlı köyün olduğunu yazmıştı.

Tekirdağ Malkara'ya bağlı olan köyler, Yenidibek, Sarı Polat,Yaylagöne, Edirneye bağlı Uzunköprü,Uzunköprü de Kavak mahallesi,ve Meriç ilçesi, Köyleri,Umurca, Nasuhbey, Feruzköy, Çöp köy,Akıncılar, Harmanlı Çavuşlu, Maksutlu, Alibeyköy, Büyük altağaç,Küçük altağaç,Eskiköy Yakupbey, Çoban pınarı, Türkobası ,Tevfikiye, Balaban,Yakupbey,İbriktepe, Yeniköy, Hıdırağa, Eski kadın, Köşan çiftliği,Musulca İskender, Kırklareli'nin Lüleburgaz'ın

² Nejat Birdoğan .1.Türk kültürü ve Hacı Bektaşî Veli sempozyumu bildirileri. Syf. 1

³ Ramazan Balkan .Bilinmiyen gerçekler erkanname ve gönül yolu.Syf..2265

⁴ Bedri Noyan.Kızıldeli Vilayetnamesi.Syf.5.

⁵Ali Kemal Balkanlı. Şarki Rumeli'de Türkler. Syf.285. Pomak kelimesi Bulgarca da <<yardım etmek>> manasına gelen <<Pomagam>> mastarından gelmektedir. Bunlar âsi dağ köyleri olduklarından Osmanlı Ordusuna yardımcı askerler olarak katılır ve köyelerine <<Askeri Köyler >> anlamına gelen <<Voynişiki selâ>> denirdi. Bunlar çiftçi veya davarcı değildirlere. Ormanlarda kerestecilik ,katrancılık, kaba ağaç oymacılığı gibi sanatlarla geçinirler.

Evrensekiz ,Anadolu da Bursa Ortaköy,Bursa ilinde Atıcılar ve ismetiye(Kelesen) mahallaeri,Gül Bahçe mahallesin de 3 adet dede ve 4 ocak mevcuttur. İsmetiye’de Emin bey çiftliği mahallesinde ocak bulunmaktadır. Yine Bursa merkeze bağlı Orman kadı ,Orhangazi ilçesine bağlı Orta köy, Bursa’ya bağlı Kazıklı köyü,Yalova ya bağlı Gökçedere ,Aşağı Koca dere ,Yukarı koca dere, Ayrıca ,Balıkesir’e bağlı Bandırma ilçesinin Kabul Baba köyü ,İnegöl’e bağlı Kurşunlu,İznik’e bağlı, Kurşunlu,(Bu köyün büyük bir kısmı Çorlunun Paşaaan köyünden Babailermiş)Kemalpaşa’ya bağlı Kumkadı,Bursa’nın Kestel ilçesi, ayrıca Tekirdağ’ın Işıklar köyü de bu kabilenin bir köyüdür. Kırklareli’ de kabilenin İslambey ve Kumrular köyleridir. Bu kabilenin köyleri genelde bir yere toplanmış olmasına ramen 1877 yılı göçünde dağınık yerlere gidenlerde olmuştur. Yunanistan’dan Balıkesir yöresine gidip köy kuranlar sanılmaktadır.

Kaynak kişi. Ali Günay.1955.Bursa.Lise.

2. A. KAYALARLILAR.

Osmanlı arşivinde bu toplumunun adının ve yerleştiği yerler aşağıda gösterilmiştir. Toplum adını unutmamış yerleştiği yere vererek ölümsüzleştirmiştir.

Kayalar ,Kayalı , Kayalu :Selmanlu –i ve Boğazlıyan kazaları (Bozok sancağı) Meraş, Adana ,Haleb ,Ankara ,Karahisar-ı Şarki ,Erzurum,Hama,Hums ,Biga ,Sığla ,Beyşehir Sancakları ,Toyran kazası ,(Köstendil Sancağı)Yeni il ve Hafik kazaları (Sivas Sancağı) Rumeli İznikmid kazası (Kocaeli sancağı)Serfice ve Cuma pazarı kazaları (Paşa sancağı)İskefirs kazası (Kara hisârı- Şarki sancağı)Hasköy Kazası(Çirmen sancağı)

Bağlı olduğu topluluk Türkmen taifesinden Kayalar Cemâatı Bozulus Türkmen Aşiretindedir.⁶

Bozulus Türkmeni ne ait arşiv kaydı şu şekildedir.

Bozulus nam ı diğer **Tabanlı Türkmânı** . Karaman Eyaleti ,eski il maa Akça şehir Kazâsı (Konya Sancağı) Ankara Sancağı,Emirdağ Kazası (Karahisar-ı Sahip sancağı) Türkmen taifesinden

Ayrıca Edirne de Karaağaç,İpsala ,Keşan,Kurtbey Barağı ,İbriktepe ,Küplü, Havsa/Şerbettar, Lalapaşa/ortakçı Kırklareli , Tekirdağ ve Manisa ,İstanbul Sefa köy, Sivas’ın Gemerek ,Gürün ve Suşehri ilçelerine , Amasya ,İzmir Foça , Çeşme /Alaçatı ,Niğde/Göreme,Balıkesir Erdek ,İstanbul Bahçe köy Bursa /İnegöl ve Cerrah ,Bilecik /Vezirhan ve Küplü Tekirdağ/Şarköy , Şarköy’ün bazı köylerine Yalova, Bursa Orhangazi Samsun,Yozgat, Giresun Şebinkarahisar taraflarına gönderildiğini biliyoruz.⁷

Ayrıca Kırklareli ilinde merkezde pek çok Kayalar kökenlilerin bulunduğunu Kırklareli ili araştırmacı gazeteci yazar Nazif Karaçam dan bir muhabbetim esnasında dinlemiştir.

Kayalar a bağlı 40 köyün varlığı kayıtlarda bilinmektedir.

Bu haritanın tamamı Tekirdağlı araştırmacı yazar Mehmet Serez tarafından verilmiştir. Harita da Sarıgöl ve civarı tam olarak görülmektedir.

KAYALAR köyüne ait yazılı bir kaydı Evliya Çelebi seyahatnamesinde şu şekilde görmekteyiz.

⁶ 1.Cevat Türkay. Başbakanlık arşivi belgelerine göre Osmanlı İmparatorluğunda Oymak ,Aşiret ve Cemaatlar. Syf.240

⁷ Mustafa Hatipler .Büyük mübadele sonucu Edirne’ye iskan edilen Yunanistan Türklerinin adet, gelenek ve yaşayışları .Oluşum Dergisi.Sayı.40 .2002 Edirne

18.ci asırda bu havaliyi tamamen dolaşan Evliya Çelebi, yer yer hangi teşkilata mensup olduklarını bilmeksizin ,yürüklerden bahis ve bunların buralarda büyük bir sayıda bulduklarını kaydetmektedir: Meselâ Seyahatname 'sinin Usturumca şehrine tahsisi ettiği kısmında ve yekuneri halk bir alay oğul taifedir ve salhay ümtehd ehli sünnet Eğri bucak mıntıkasında vel cemaat halk içinde sahibi yürük ademleri vardır.

Bundan başka ,Sarı göl kazasının merkezi kayalardan geçerken ahalinin bir yere toplanıp kendilerine bir münasebetle bu kaza Fatima Sultan hasıdır .cümlemiz ordu seferinde top çekmekle memur olup gideriz dediklerini nakleder. Sakinlerinin büyük bir kısmının yürükler olduğunu bildiğimiz bu halkın 18.ci asrın ikinci yarısında da ,eskiden olduğu gibi sefere ve hizmete memur edildikleri, haslarda oturmakla beraber öteden beri mevcut olan askeri ve mâli statüleri dahilinde yaşadıkları anlaşılmaktadır. Evliya Çelebi Yürük defterlerinde tahrir edildiklerini gördüğümüz , her yere uğradığında o kasabanın veya o havalinin insanları hakkında mâlumat verirken ,yürüklerden şu veya bu şekilde bahsetmiş, yaşadıklarını anlatmış. Dokudukları şayak ve lâtif abaları uzun uzadıya övmüştür. Diğer taraftan 19.cu asrın başında bunların vaziyetlerini anlatan bir İngiliz âlimi de Selanik vilayetinde bulunan yürüklerin bilhassa Gümülcüne, Drama,Nevrekop, Serez ,Usturumca ve diğer birkaç kazada oturduklarını ve bunların Selanikte oturan yürük beyine tâbi olduklarını bildirmektedir.

Aynı eserin 76.cı sayfasının 1. Nolu dib notunda şu kayıt vardır.

Selanik defterlerinde eşkincilerin hangi köylerde ve kasabalarda oturdukları hemen hiç kaydedilmediği halde KAYALAR köyünde ikamet eden bir çok eşkinci gösterilmiştir.

Bu kasaba ahalsinin mühim bir kısmının 1543'te yürüklerin tabii olduğu mükellefiyeti ifaya mecbur bulunan, yürüklerin ahfadı addedileceklerinin kabul etmek her halde yanlış olmaz.⁸

KAYALAR kökenli bu toplumun 1400 yılı sonrası Konya'nın YAZILAR köyünden Yunanistan'a göç ettiklerini söylemişti. Kendisinin de Kayalar yakınındaki KOLATSA köyü kökenli olduğunu anlatmıştı.

Kaynak kişi.Nazmi Güneş.1948.Tekirdağ.Grafik sanatçısı.

KAYALAR kökenli toplum 1924 yılında mübadele ile tamamı Türkiye topraklarına getirilmiştir. Bunların hangi köylerinin nereye yerleştiğini kayıtlarda bulmak imkansızdır. O zamanın şartlarına göre tutulan kayıtlara göre Kayalar'a bağlı köylerin gönderildiği merkezler aşağıda sıralanmıştır. Bazı merkezlere yapılan mübadele yerleri tam olarak alınmadığından kayıtlarımıza ilave etmedik.

Aşağıda verilerde sadece Kayalar kökenlileri değil diğer merkezleri de toplu olarak göstermiştir. Mesleklere göre yerleşim düşünülmüş. Bizim yaptığımız araştırmalarımızda da o yörelerde Kayalılara rastlamaktayız.

*

Kayalar,Vudine,Katrin Alasonry,Langaza ,Demirhi yerleşimlerinde Tütüncü ,3500, çiftçi 2500 bağcı ve zeytinci 15000 toplam 43000 kişi Amasya Tokat ,Sivas çevrelerine yerleştirilmiş.

Yunanistan'ın Selânik limanından Anadolu'ya taşınana Türk göçmenler.

Kozana ve Aşağı Kayalar kazasında Arşipologos Yunan bandıralı vapur ile 01.04.1924tarihinde 3773 kişi İzmit ve Samsun limanlarına getirilmiştir. Buradan nereler dağıldıkları bilinmemektedir.(sayfa.244)

Kayalar kazası, Oçan, Kırımşah, köylerinden İnönü vapru ile 25.03.1924 tarihinde Samsun limanına 2954 kişi taşınmıştır .

Aşağı Kayalar kazasından Ankara vapuru ile 01.04.1924 tarihinde 2087 kişi adı belirtilmeyen bir limana taşınmıştır. (Sayfa 245.)

⁸Tayyip Gökbilgin. Rumeli,'de Yürükler ,Tatarlar, ve evladı fatihan. .SYf.76,77.

Kayalar kazası ve Katranza köyünden Giresun vapuru ile 22.05.1924 tarihinde Kavak Tahfizhanesi limanına (İli belirtilmemiş.) 2700 kişi getirilmiştir.

Kayalar kazasından İnönü vapuru ile 03.06.1924 tarihinde adı belirtilmeyen limana 2800 kişi getirilmiştir.

Kozan ve Kayalar kasabasından Teşvikiye vapuru ile 08.06.1924 tarihinde Samsun limanına 2376 kişi getirilmiştir (sayfa 246)

Kayalar kazasından Bahr-i cedit vapuru ile 04.07.1924 tarihinde Samsun limanına 1383 kişi getirilmiştir.

Kayalar kazasından Trabzon vapuru ile 22.07.1924 tarihinde İzmir limanına 1087 kişi getirilmiştir.

Kayalar kazasından Rize vapuru ile 29.07.1924 tarihinde Samsun limanına 1119 kişi getirilmiştir.(sayfa.247)

Kayalar kazasından Ankara vapuru ile 31.07.1924 tarihinde adı verilmeyen limanına 1572 kişi getirilmiştir.

Kayalar kazasından Rize vapuru ile 08.08.1924 tarihinde Samsun limanına 1642 kişi getirilmiştir.

Karçova ve Kayalar kazalarından Temah vapuru ile 16.08.1924 tarihinde Samsun limanına 854 kişi getirilmiştir.

Kayalar kazasından Ankara vapuru ile 24.08.1924 tarihinde Gelibolu limanına 1657 kişi getirilmiştir.

Kayalar,Kesriye,Filorine kazalarından Teşfikeye vapuru ile 27.08.1924 tarihinde adı verilmeye limana 2371 kişi getirilmiştir.

Kayalar kazası, Karaköy,Demirhisar köylerinde Türkiye vapuru ile 02.09.1924 tarihinde erdek limanına 1545 kişi getirilmiştir.(sayfa 248)

Kayalar,Vudine,Katrin Alasonry,Langaza ,Demirhi yerleşimlerinde Tütüncü ,3500, çiftçi 2500 bağcı ve zeytinci 15000 toplam 43000 kişi Amasya Tokat ,Sivas çevrelerine yerleştirilmiştir.(aynı kayıt Kayalar kazasının da yazılmıştır.)

Yukarıda Yerleşim yerleri ve getirildikleri liman adları verilen yerlerin yakınlarına yerleşimler yapıldığı gibi buralarda Anadolu'nun bazı yörelerine de göç yaptırılmış .Bazıları buraları benimsemişler .Pek çoğu Trakya ve Marmara bölgesine dönmüş olduklarını kaynak kişiler ile görüşmelerimizden anlamaktayız.

Yukarıda verilen 12 Mayıs 1924 tarihi bu toplumun geliş tarihi olabilir. Geçici olarak bir ayı aşan süre sonunda bu yöreye yerleştirildiklerini sanıyoruz.

Mayadağ ilçesinde Türkiye vapuru ile 12.06.1924 tarihinde adı verilmeyen iskeleye 1366 kişi getirilmiştir.

Yenice ve Langaza kazaları Akdeniz Vapuru ile 05.01.1924 tarihinde Mudanya iskelesine 5080 kişi getirilmiştir.

Yenice ,Langaza kazası ve Mayadağ , ilçelerinden İsmet Paşa Vapuru ile tarihinde Tuzla iskelesine 2250 kişi getirilmiştir.⁹

2.B. LANGAZA BEKTAŞİLERİ.

1924 yılında Türkiye Cumhuriyeti ile Yunanistan arasındaki mübadele antlaşmasına göre Langaza yöresinde Türkiye'ye göç başlamıştır.

Mübadele ile gelenlerin yeni yerlerinde ilk zamanlar Bektaşiliğe devam ettikleri zaman içinde bazı nedenler den dolayı Sünnileştikleri sanılıyor. Langaza kökenli yaşı 70 varan kişiler bile Bektaşilik ile geçmişte bir bağ olup olmadığını bilmiyorlar . Bazıları da bunu bilerek gizliyor. Yeni neslin toplumlardan dışlanma korkusu içinde oldukları izlenimini edindik.

⁹ Yrd.Doç.Mehmet Çanlı .Mübadele dosyası .Tarih ve toplam .Eylül. 1994. sayı.130.244,245,246,247,248. Sayfalarından alıntılar.

Babagan kolu Bektaşilerinin bir kolu da Yunanistan'ın Langaza ilçesinden gelenlerdir. Bozlu,Kılıgıç,Kirepe Armutçu,Yeniköy,Dündarlı ,İstifanya, Langa ,Eğri bucak,Kokala köyleri bu toplumun tespit edilen köylerindedir.

Kaynak kişi.Necati Göçmen.1928 Tekirdağ. İlkokul.

Bu toplumun kabile veya topluluğun bir adına rastlanılmamıştır. Burada yerleşim yerlerinden BOZLU adına göre Osmanlı arşiv kaynaklarına bu toplumun kökenini şu şekilde görmekteyiz. Burada bulduğumuz sonuçtan evvel bu toplum bireylerinin Konya Karaman yöresinde Langaza ve çevrelerine yerleştikleri söylenmektedir.

Ayrıca adı geçen **Bozlu** aşireti (bozlu derendi, Bozlar) **Kıllu** Aşiretindedir. **Kıllu** aşiretinde **Cerid** aşiretindedir. Cerid cemaati da Bozulus Aşiretindedir. Burada Bozlu aşireti ile Kayalar ve Makedonya' daki Hamza bey aşiretinin de Bozulus Türkmanından olması Bozulus Aşiretinin köken olarak Bektaşi olmasını doğrulamaktadır. Her iki toplumunda Türkman taifesinden olduğu kayıtlarda belirtilmektedir.¹⁰

Bu şekilde Bektaşi kökenli toplumların araştırmamızda Bozulus Aşiretine çıkışları bir tesadüf değildir. Ayrıca Trakya'da Bozulus aşiretine çıkan başka Bektaşi toplulukları da vardır

Langaza kazasında mübadele zamanında yapılan göçler ve tarihleri aşağı da verilmiştir .

Langaza kazası Turan Vapuru ile 15.01.1924 tarihinde Gelibolu iskelesine 896 kişi getirilmiş.

Langaza kazasından Temah Vapuru ile 05.01.1924 tarihinde Gelibolu iskelesine 372 kişi getirilmiş.

Langaza kazası ve Sofa köyünden Kartal Vapuru ile 14.01.1924 tarihinde İzmit iskelesine 1511 kişi getirilmiş.

Langaza kazasından İstanbul Vapuru ile 24.04.1924 tarihinde Samsun iskelesine 4600 kişi getirilmiş.

Langaza köylerinden Giresun Vapuru ile 01.01.1924 tarihinde adı belirtilmeyen iskele ye 2259 kişi getirilmiş.

Nasiliç ve Langaza kazasından Dumlupınar Vapuru ile 02.05.1924 tarihinde adı verilmeyen iskele ye 3654 kişi getirilmiş.

Kayalar,Vudine,Katrin Alasony,Langaza ,Demirhi yerleşimlerinde Tütüncü ,3500, çiftçi 2500 bağcı ve zeytinci 15000 toplam 43000 kişi Amasya Tokat ,Sivas çevrelerine yerleştirilmiş.(aynı kayıt Kayalar kazasının da yazılmıştır.)¹¹

Günümüzde Tekirdağ merkezi,Naip ,Mürefte, Malkara, ve bu ilçeye bağlı Karaca Halil ,Gözsüz ,Deveci ,Davuldere,(davul teli)Dolu köy ,Doğan köy, (Doğancılar)Balpınar,(Bağ pınar) Mestanlar,Hemit,Bayram tepe , Şarköy,Ganos ve Barbaros Tekirdağ Muratlı ilçesine bağlı Yukarı Sirt , ,Kırklareli ilinin Pınarhisar ilçesi İzmir Çiğli ve Menemen ,Edremit ilçeleri İstanbul Bayrampaşa ve Tuzla ilçesi ve dağınık şekilde İstanbul iline dağılmışlar. Adana Ceyhan ve Osmaniye ,Karaman Kırklareli'nin Babaeski ilçesi merkezi ,Bazı Bektaşi kökenli köylere dağılarak yerleşim yaptıkları sanılmaktadır. Edirne'nin Meriç ilçesinin Hamidiye beldesine bağlı Çavuşlu köyünde de Langaza kökenlilerin var olması bu iddiamızı doğrulamaktadır. Ayrıca deniz yolu ile gelenlerin genelde geliş yerleri ve civarlarına ikamet ettikleri sanılmaktadır.

Kaynak kişi. Eşref Kavak.1944 İlkokul .Karaca Halil Tekirdağ.

¹⁰Cevdet Türkay .Osmanlı İmparatorluğunda Oymak ,Aşiret ve cemaatlar.255,274,516 sayfalardan alıntı.

¹¹ Yrd.Doç.Mehmet Çanlı. Mübadele dosyası. Tarih ve toplam .Eylül. 1994. sayı.130 .244,245,246,247 ,248.sayfalarından alıntılar.

Erol Balık.1951 .Orta okul .Yukarı Sırt Muratlı Tekirdağ.

2.C. SARI KEÇELİ TÜRKMENLERİ.

Yunanistan'ın Selanik iline bağlı Vardar nehri yakınında bulunan Gevgeli (ilçesi) Deveci,Nutya Kara Sinanlı,Alçaklar ,Vodina, Kılıkış , Mayadağ ,Poroy (poroi) köylerinden mübadele ile göç edilmiştir.

Bu gelen toplum Tekirdağ iline bağlı Saray ilçesinde yine Tekirdağ merkeze bağlı ,Işıklar ve Çanakçı (Gevgeli ve Sinanlı) köyü ile Develi Şarköy ilçesinde ,Uçmak dere,(Kara Sinanlı ,Gevgeli)Gazi köy,Hoş köy,Kirazlı,Çınarlı(hane olarak birkaç hane civarında),Yukarı Kalamış,Aşağı Kalamış,(Mayadağ) Mürefte, İğdeli bağlar,Barbaros,Kumbağ,Eriklice ,Dağ Yenicesi ,Oruçbeyli, Yenice köylerine ve Saray ilçesi civarlarına yerleştirilen bu Balım Sultan Bektaşisi kökenlilerin ilk önce 1914 Balkan savaşı sonrası bu bölgeye yerleşmeye başlamışlar daha sonra 1924 yılında mübadele ile buralara yerleştirilince bazıları yeni merkezlere bazıları da büyük merkezlere 1950 yılından sonra göç etmişler. Tekirdağ'ın Köseilyas köyü ,Naip köylerine de yerleşen vardır. Tamamı Yunanistan dan gelmişlerdir. Sahile yakın köylere yerleşmişlerdir. Yine toplu olmak koşulu ile İstanbul ,Bursa(Karacabey Bursa arasındaki pek çok köy) ;Samsun ,Aydın,Manisa Kırkağaç, İzmir ,Balıkesir,Çanakkale ,Edirne ve Kırklareli de yerleşmişlerdir. Bu yerleşim yerlerinde bulunanlardan hala Bektaşiliğe devam edenler mevcuttur.

Az sayıda da olsa aşağıdaki merkezlere yerleşim yapıldığını tespit ettik . Bunların Genellikle Karaca ovalı oldukları Dramalı Serez ve Gevgeli kökenli olanların az miktarlarda iskan edilmişlerdir. Kaynak eserde toplu halde yazıldığı için Sarı Keçelilerin kesin sayılarını miktarlarını veremiyoruz.

Edirne merkez ,İbriktepe beldesi ,Küplü Beldesi ,Havsa /Şerbettar ,Lalapaşa/Ortakçı , İzmir Çeşme /Alaçatı ,Niğde / Ürgüp'e bağlı Göreme ,Balıkesir /Erdek,İstanbul Bahçe köy ,Bursa /Orhan gazi ,Bursa/İnegöl'e bağlı Cerrah ,Bilecik/Vezirhan ve Küplü ,Şarköy ve köyleri (Şarköy'ün köylerini yukarda saymıştık) Yalova , Samsun 'a bağlı köylerdir .¹²

Bu topluma SARI KEÇELİ lakabı giysilerindeki sarı renklerden dolayı verilmiş. Kadınları PÜRGÜ denilen bir tür örtü örtüyorlarmış.

Yunanistan a Konya Karamana dan göç ettirildiklerini söylüyorlar. Bu göçün tarihi kesin olmamakla beraber Yavuz Sultan Selim zamanında olduğu söylenmektedir. Halk arasındaki söylentilere göre Çaldıran zaferi sonrası sürüldükleri sanılıyor. Pek çoğu kendi toplumlarının lakabını maalesef bilmemektedirler. Çoğunlu hala köylerde bulunanların Yunanistan dan geldikleri yerler ile anılmaktadırlar. Diğer Bektaşi gurupları gibi Horasan kökenli olduklarını söylüyorlar.

Bizim sözlü kaynaklardan tespit ettiğimiz kadarıyla 24 haziran 1924 tarihinde Tekirdağ'ın Şarköy ilçesine bağlı Uçmakdere köyüne büyük bir topluluk olarak geldikleri kesin olarak söylenmektedir. Geldiklerinde her yeşillikler içinde kirazların olma mevsimi imiş.

Kaynak kişi. Halil Tiryaki.1929.ilkokul.Tekirdağ Kılavuzlu.

Mustafa Aslantaş. Şarköy/Yukarı Kalamış.1936.İlkokul

Kadir Çoşkun. 1948.Şarköy/Uçmak dere .İlkokul.

Remzi Ege 1937 .orta okul. Uçmak dere /Tekirdağ

Resmi olarak mübadele yapıldığı kayıtlara geçmiş Mayadağ kökenlilere ait veriler aşağıdadır. .Adı verilmeyen iskelenin büyük bir ihtimalle Tekirdağ olması gerekmektedir.

¹² Mustafa Hatipler .Büyük mübadele sonucu Edirne'ye iskan edilen Yunanistan Türklerinin adet, gelenek ve yaşayışları .Oluşum Dergisi.Sayı.40 .2002 Edirne

Mayadağ ilçesinde Türkiye vapuru ile 12.06.1924 tarihinde adı verilmeyen iskeleye 1366 kişi getirilmiştir.

Yenice ,Langaza kazası ve Mayadağ , ilçelerinden İsmet Paşa Vapuru ile tarihinde Tuzla iskelesine 2250 kişi getirilmiştir.¹³

Edirne	İpsala		Kayalar Türkmeni
Edirne	İpsala	Barağı	Sarı Keçe Türkmen'i * Kayalar Türkmen'i
Edirne	İpsala	İbrik tepe	Kızıl deli*Sarı Keçe Türkmen'i* Kayalar Türkmen'i
Edirne	İpsala	Kurt bey	Sarı Keçe Türkmen'i* Kayalar Türkmen'i
Edirne	İpsala	Tevfikiye	Kızıldeli
Edirne	Keşan		Sarı Keçe Türkmen'i ,
Edirne	Meriç		Kızıldeli
Edirne	Meriç	Akıncılar	Kızıldeli
Edirne	Meriç	Ali bey köy	Kızıldeli
Edirne	Meriç	Büyük altı ağaç	Kızıldeli
Edirne	Meriç	Kara Yusuf	Kızıldeli
Edirne	Meriç	Küçük Altı ağaç	Kızıldeli
Edirne	Meriç	Nasuh bey	Kızıldeli
Edirne	Meriç	Umurca	Kızıldeli
Edirne	Meriç	Yakup bey	Kızıldeli
Edirne	Uzun köprü	Balaban	Kızıldeli
Edirne	Uzun köprü	Çavuşlu	Kızıldeli *Langaza
Edirne	Uzun köprü	Çoban pınarı	Kızıldeli
Edirne	Uzun köprü	Çöp köy	Kızıldeli
Edirne	Uzun köprü	Eski köy	Kızıldeli
Edirne	Uzun köprü	Harmanlı	Kızıldeli
Edirne	Uzun köprü	Kavak mahalle	Kızıldeli
Edirne	Uzun köprü	Maksutlu	Kızıldeli
Edirne	Uzun köprü	Türk obası	Kızıldeli
Edirne	Uzun köprü	Yeni köy	Kızıldeli
Tekirdağ	Şarköy	Aşağı Kalamış	Sarı Keçe Türkmen'i
Tekirdağ	Malkara	Bağ pınar	Langaza
Tekirdağ	Malkara	Bayram tepe	Langaza
Tekirdağ	Şarköy	Çınarlı	Sarı Keçe Türkmen'i
Tekirdağ	Malkara	Davulteli(Davuldere	Langaza
Tekirdağ	Malkara	Deveci	Langaza
Tekirdağ	Malkara	Doğanlar	Langaza
Tekirdağ	Malkara	Dolu köy	Langaza
Tekirdağ	Şarköy.	Eriklice	Sarı Keçe Türkmen'i
Tekirdağ	Malkara	Gözsüz	Langaza
Tekirdağ	Malkara	Hemit	Langaza
Tekirdağ	Şarköy	Hoş köy	Sarı Keçe Türkmen'i
Tekirdağ	Şarköy	İğdeli bağlar	Sarı Keçe Türkmen'i
Tekirdağ	Malkara	Karaca Halil	Langaza
Tekirdağ	Şarköy	Kirazlı	Sarı Keçe Türkmen'i
Tekirdağ	Kumbağ	Kumbağ	Sarı Keçe Türkmen'i

¹³ Yrd.Doç.Mehmet Çanlı. Mübadele dosyası. Tarih ve toplam .Eylül. 1994. sayı. 130.244,245,246,247,248. Sayfalarından alıntılar.

Tekirdağ	Malkara	Malkara	Kızıldeli
Tekirdağ	Malkara	Mestanlı	Langaza
Tekirdağ	Mürefte	Mürefte	Sarı Keçe Türkmen'i*Langaza
Tekirdağ	Şarköy	Sametli	Sarı Keçe Türkmen'i
Tekirdağ	Malkara	Sarı Polat	Kızıldeli
Tekirdağ	Şarköy	Şarköy	Sarı Keçe Türkmen'i* Kayalar Türkmen'i
Tekirdağ	Şarköy	Tepe köy	Sarı Keçe Türkmen'i
Tekirdağ	Şarköy	Uçmak dere	Sarı Keçe Türkmen'i
Tekirdağ	Malkara	Yayla göne	Kızıldeli
Tekirdağ	Malkara	Yeni dibek	Kızıldeli
Tekirdağ	Şarköy	Yenice	Sarı Keçe Türkmen'i
Tekirdağ	Şarköy	Yukarı Kalamış	Sarı Keçe Türkmen'i